

Nieuwsbrief

Jaargang 21, nummer 3, najaar 2007

Het boerenfgoed van Capelle aan den IJssel

Het boerenfgoed van Capelle aan den IJssel

HISTORISCHE VERENIGING CAPELLE AAN DEN IJSSEL

HVC NIEUWSBRIEF

De HVC Nieuwsbrief wordt uitgegeven door de Historische Vereniging
Capelle aan den IJssel en verschijnt vier maal per jaar.

Leden van de Historische Vereniging Capelle aan den IJssel
ontvangen de nieuwsbrief gratis.

De contributie van de vereniging bedraagt € 15,00 per jaar;
voor 65-plus leden en CJP-leden bedraagt de contributie € 9,00 per jaar.

**Redactieteam (tijdelijk): Bram van Bochove
Hans Bolkestein, Frans van Es, Ger Mulder**

Inhoud

1. Van de voorzitter, door Anneke van den Bremen	pag. 70
2. Een lintje voor Kees van Beusekom,
door Anneke van den Bremen	pag. 71
3. Programma Open Monumentendag 2007	pag. 72
4. De tentoonstelling Modern Capelle,
door Andries van Wijngaarden	pag. 75
5. De geschiedenis van het Van Capellenhuis,
door Henk van Eijken	pag. 78
6. Wil van Kooij-Seinstra ontmoet twee buurmeisjes	pag. 82
7. Titel die de lading dekt
Het boeren erfgoed van Capelle aan den IJssel	pag. 84

Lijst van bestuursleden

Mevrouw A. v.d. Bremen	voorzitter	010-284 95 48
Vacature	2e voorzitter/exposities/publicaties	
J .M. van Leest	secretaris/pr	010-458 65 05
Mevrouw A. Swets	penningmeester/ledenadmin.	010-450 68 83
A. van Bochove	facilitair beheer	010-450 60 08
Vacature	collectievorming en -beheer	
Vacature	educatie/voorlichting	

*Het Historisch Museum aan de Bermweg 13, gevestigd in het Jan Anne
Beijerinckgemaal, is bereikbaar onder telefoonnummer 010 - 450 00 80
Website: www.hvc-capelle.nl E-mail: hvc-capelle@hetnet.nl
Gironummer 4395118*

Bij de omslag:

*De omslag van het boek
Het Boeren erfgoed van Capelle aan den IJssel*

GEEN ZOMERVAKANTIE VOOR DE VRIJWILLIGERS VAN DE HVC

Wellicht is dat wat overdreven, maar feit is wel dat deze zomer heel hard gewerkt wordt door vrijwilligers van de HVC.

Zo heeft de werkgroep Regentenkamer in juni, juli en augustus veel werk verricht om de Regentenkamer in het Van Cappellenhuis gebruiksklaar te maken voor de officiële opening op 8 september a.s. In juni is de lambrisering schoongemaakt en in de was gezet. En in juli en augustus is de Regentenkamer weer ingericht met de oorspronkelijke inventaris, die jarenlang in verschillende depots was opgeborgen. Voordat alles weer op z'n plaats gezet kon worden moest het eerst bij elkaar worden gezocht en schoongemaakt. Ook de gordijnen moesten weer klaar gemaakt worden om op te kunnen hangen, wat nog een heel werk is geweest. Op de (tussen)zolder, die ook als expositieruimte gebruikt mag worden door de HVC, zijn nieuwe vitrinekasten geplaatst. Hierin komen de voorwerpen die geen plaats hebben gekregen in de Regentenkamer zelf. Ook de linnenkamer is weer in z'n oorspronkelijke staat teruggebracht.

Wekenlang zijn de medewerkers van de werkgroep Regentenkamer bijna dagelijks bezig geweest met deze omvangrijke klus. Daarbij soms ook nog geholpen door ons klussteam. Maar het resultaat mag er dan ook zijn.

De Regentenkamer wordt 15 september van 10.00 tot 16.00 uur voor het eerst opgesteld voor het publiek. Vanaf oktober is de openstelling elke eerste zaterdag van de maand van 13.00 tot 16.00 uur. Ook de rondleidingen zullen dan worden verzorgd door de Werkgroep Regentenkamer van de HVC.

Een andere werkgroep is hard bezig met de laatste werkzaamheden voor de nieuwe expositie, die vanaf 8 september te bezoeken is in het Historisch Museum aan de Bermweg 13. Het thema is afgeleid van dat van de Landelijke Open Monumentendag 2007: Moderne Monumenten. Verderop in de Nieuwsbrief vindt u meer informatie over deze nieuwe HVC-expositie. De voorbereidingen zijn bijna een jaar geleden begonnen en naarmate 8 september nadert neemt het werk alleen maar toe. Vanaf 20 augustus wordt hard gewerkt aan het opzetten van de expositie zelf.

*Een gedeelte van
de ploeg van vrij-
willigers voor de
regentenkamer
aan het werk.*

*Foto : Bram van
Bochove*

De schrijvers van het boerderijenboek zijn de hele zomer al bezig met de laatste loddjes. Maar die zijn meestal het zwaarst.

Het wordt een prachtboek en voor wie nog niet heeft ingetekend, nu direct doen! Ik dank alle medewerkers heel hartelijk voor hun geweldige inzet. En veel succes wensen bij het vervolg.

Nu even terug naar de titel 'Geen zomervakantie voor de vrijwilligers van de HVC'. Is het dan alleen maar hard werken? Ja, dat is het soms. Maar het levert ook heel veel op. Leuke contacten, interessante klussen, samen iets bereiken, anderen laten zien en voelen in wat voor plaats en omgeving ze wonen en werken. En nog veel meer.

Lijkt het u ook leuk om actief bezig te zijn binnen de HVC? We hebben een grote verscheidenheid aan activiteiten. Er is dus altijd wel iets te vinden dat aansluit bij uw interesse. Kennis van de plaatselijke historie is absoluut geen voorwaarde om vrijwilligerswerk bij de HVC te kunnen doen. Ik ben graag bereid u meer informatie te geven. Aarzel dus niet, gewoon even bellen (010-28.49.548) of een email sturen aan anneke.van.den.bremen@hetnet.nl.

*Anneke van den Bremen
voorzitter*

EEN LINTJE VOOR KEES VAN BEUSEKOM

Donderdag 19 juli kreeg de heer Kees van Beusekom, oud- bestuurslid van de HVC, een lintje opgespeld door de burgemeester van Capelle aan den IJssel, mevrouw Joke van Doorne. Kees is nu lid in de Orde van Oranje Nassau. Eigenlijk had Kees het lintje al zullen ontvangen op 30 april j.l, maar door ziekte was dat toen niet mogelijk. Kees heeft de onderscheiding ontvangen voor het vele vrijwilligerswerk dat hij door de jaren heen heeft verricht voor tal van organisaties. Waaronder de HVC. Wij feliciteren Kees van harte met deze onderscheiding!

Nadat wij vorig jaar september al afscheid hadden genomen van Kees als bestuurslid van de HVC, heeft hij deze zomer te kennen gegeven te willen stoppen met zijn vrijwilligerswerk voor de HVC. Dat heeft alles te maken met zijn

leeftijd en gezondheid. Gelukkig is Kees nu aan de beterende hand. "Maar ik wil het nu toch echt rustiger aan gaan doen", aldus Kees. Nu draagt Kees ook de andere werkzaamheden over.

Wij danken Kees hartelijk voor ruim 15 jaar inzet voor de HVC. Naast bestuurslid zijn heeft Kees zich o.a. ingezet als beheerder van zowel het Dief- en Duifhuisje als het Historisch Museum, toezichthouder, sleuteladres, bezorger van de Nieuwsbrieven, en ook was hij afgevaardigde naar de Programmaraad van de stichting Locale Omroep Capelle. Kees bedankt!

*Anneke van den Bremen
voorzitter*

OPEN MONUMENTENDAG CAPELLE AAN DEN IJSSEL ZATERDAG 8 SEPTEMBER VAN 10.00 TOT 16.00 UUR

Open Monumentendag wordt zaterdag 8 september 2007 voor de 21ste keer georganiseerd. Landelijk is het thema ‘Moderne Monumenten’. In Capelle hebben we daar onze eigen variant op gemaakt met de titel van de nieuwe expositie ‘Modern Capelle - van dijkdorp tot woonstad’.

Open Monumentendag maakt in Capelle deel uit van de campagne ‘Capelle Bruist!’. Vijf weekenden in september staat Capelle bol van de activiteiten op kunst- en cultuurgebied. In de huis-aan-huisbladen wordt u daarover de gehele zomer geïnformeerd. Dus, even in de gaten houden!

Programma Open Monumentendag

Tijdens Open Monumentendag zijn in Capelle aan den IJssel de volgende monumenten open, veelal in combinatie met activiteiten ter plekke, en dat alles is gratis toegankelijk:

Historisch Museum

In het Historisch Museum, gevestigd in het voormalig ketelhuis van het gemaal Jan Anne Beijerinck, is de nieuwe expositie ‘Modern Capelle – van dijkdorp tot woonstad; een eeuw woning- en stedenbouw’ te zien. De expositie geeft de ontwikkeling van Capelle aan den IJssel weer van dorp tot stad. Het thema van de expositie sluit daarmee aan bij het thema van de Landelijke Open Monumentendag 2007, te weten ‘Moderne Monumenten’.

*Adres: Bermweg 13 (achter de Akkerwinde en nabij metrostation Schenkel).
Wijk: Capelle-Schenkel.*

Gemaal Jan Anne Beijerinck

Het gemaal Jan Anne Beijerinck heeft vanaf 1869 uitstekend zijn werk gedaan. Eerst bij de droogmaking van en daarna voor de waterhuishouding in de Polder Prins Alexander. In 1990, nadat in Nieuwerkerk aan den IJssel een nieuw gemaal in bedrijf was gesteld, is het Beijerinckgemaal buiten dienst gesteld. Het oorspronkelijke stoomgemaal heeft een bijzondere bouwstijl. De elektrische installatie, pompen en motoren uit 1927 zijn inmiddels zeldzaam geworden. Het gemaal is door de provincie Zuid-Holland aangemerkt als provinciaal monument.

De machinekamer in het gemaal is op Open Monumentendag te bezichtigen.

Adres: Bermweg 13 (achter de Akkerwinde en nabij metrostation Schenkel).

Wijk: Capelle-Schenkel.

Oude Algemene Begraafplaats – Nijverheidstraat

De oude Begraafplaats is ruim 130 jaar oud en sinds 2004 beschermd door de gemeentelijke monumentenstatus met als doel dat niets meer aan de inrichting, het groen en de grafmonumenten en -stenen mag worden veranderd. In april 2007 is er een nieuw ontvangstgebouw in gebruik genomen. Op drie borden, samengesteld door de HVC, vindt men daar alle informatie over de geschiedenis van de begraafplaats. Verder is in het gebouw-tje een expositie te zien over grafstenen en urnen.

*Adres: Nijverheidstraat, nabij de Algerabrug.
Wijk: Capelle-West.*

Dief- en Duifhuisje

Het uit de 17e eeuw daterende Dief- en Duifhuisje – samen met de slotgrachten in het nabijgelegen Slotpark het enige dat nog herinnert aan het laatste Slot van Capelle – is dit jaar helaas niet opengesteld. De bereikbaarheid van dit kleinste museum van Nederland is tot minstens 2008 vanwege groot-schalige bouwactiviteiten in het Rozenburchtgebied niet voortdurend gegarandeerd. Gewoon proberen dus!

*Adres: Hoek Slotlaan-Ketensedijk.
Wijk: Capelle-Middelwatering.*

Slotpark

Het Slotpark heeft een eeuwenlange geschiedenis en is een oase van rust. Onder de grond bevinden zich nog steeds de fundamenteën van de verschillende kastelen die hier hebben gestaan. Waar die fundamenteën precies liggen wordt duidelijk gemaakt op een informatiebord dat sinds 2005 in het park is geplaatst naast de ophaalbrug naar het Sloteiland. Op dit bord is ook een beknopte geschiedenis van de Capelse Kastelen te lezen.

*Adres: toegang via
Dorpsstraat,
Raadhuisstraat,
Slotplein of Slotpoort.
Wijk: Capelle-
Middelwatering.*

Van Cappellenhuis - Regentenkamer

Het van Cappellenhuis is in 1898 gebouwd in de stijl van de neo-Hollandse renaissance. Trapgevels en rijke versiering zijn kenmerkend voor de stijl. Het heeft dienst gedaan als oude mannen- en vrouwenhuis van 1899 tot 1973. De Capelse Muziekschool was er gehuisvest tot 1999. Daarna is het deels gebruikt maar

heeft het ook lange tijd leeggestaan. In 2006 en 2007 heeft een grondige restauratie/renovatie plaatsgevonden. Op Open Monumentendag wordt het Rijksmonument weer officieel in gebruik genomen.

Zonder twijfel het pronkstuk van het Van Cappellenhuis is de Regentenkamer op de eerste verdieping. Na de restauratie is de hele ruimte in volle glorie hersteld en tijdens Open Monumentendag 2007 dus voor het eerst weer te bewonderen. Dit gebeurt in besloten kring.

Op 15 september (dus niet op 8 sept.) wordt het Van Cappellenhuis, met de Regentenkamer, opengesteld voor de inwoners van Capelle. Met rondleidingen door de HVC.

Adres: Dorpsstraat 164,

Wijk: Capelle-Dorp, Middelwatering

Dorpskerk

In de oude Dorpskern domineert al meer dan 400 jaar de Dorpskerk uit 1593 van de Nederlands Hervormde Gemeente. De kerk bestaat uit een éénbeukig schip en een smaller vijfzijdig gesloten koor (1665), overdekt door tongewelven met trekbalken. In het schitterende interieur is onder meer de 17e eeuwse eikenhouten preekstoel en een Tien-Geboden-bord met omljstingen en fronton uit 1656 te bewonderen. De toren is van 1806, de originele luidklok van 1607.

Sinds 1992 wordt de kerk gesierd met een raam van gebrandschilderd glas.

Dit jaar wordt de achterkant van het kerkelijk centrum uitgebouwd.

Tijdens Open Monumentendag zal in het koor van de kerk hierover een

en ander uit de doeken worden gedaan. Daarmee draagt ook de Dorpskerk haar steentje bij aan het thema van de Landelijke Open Monumentendag 'Moderne Monumenten' (wellicht zijn fundament en casco die dag ook te bezichtigen voor geïnteresseerden).

Ook rond de kerk vinden op Open Monumentendag diverse activiteiten plaats, waaronder de Kunstmarkt die georganiseerd wordt door 't NUT.

Adres: Kerklaan 2,

Wijk: Capelle-Dorp, Middelwatering

Rondvaart met historische schepen

Vanaf de aanlegsteiger tegenover het veerhuis aan de Dorpsstraat 199/201, even voorbij de Dorpskerk, kan een rondvaart gemaakt worden op de Hollandsche IJssel met historische zeilschepen. Er wordt met drie schepen gevaren. De Zeldenrust, een paviljoentjalk uit 1914; maten 23 x 5.2 meter. De Rijn en Zaan, een kraak uit 1879; dit is het oudste ijzeren schip van Nederland; maten 17 x 3.5 meter. En de Hoop op Welvaart, een skûtsje; maten 20 x 4 meter. Dankzij samenwerking met de gemeente Krimpen aan den IJssel kunnen de historische schepen tijdens de rondvaart ook aanleggen aan de andere IJsseloever, vlakbij de molen De Schelvenaer.

Vanaf de molen is het 5 à 10 minuten lopen naar het Streekmuseum Crimpenerhof, IJsseldijk 312. Hier vinden ook

allerlei activiteiten plaats in het kader van Open Monumentendag.

Vanwege de aansprakelijkheid kunnen kinderen, jonger dan 12 jaar, slechts onder begeleiding van volwassenen een vaartocht maken.

Adres: Dorpsstraat, tegenover het veerhuis no. 199/201

Wijk: Capelle-Dorp, Middelwatering

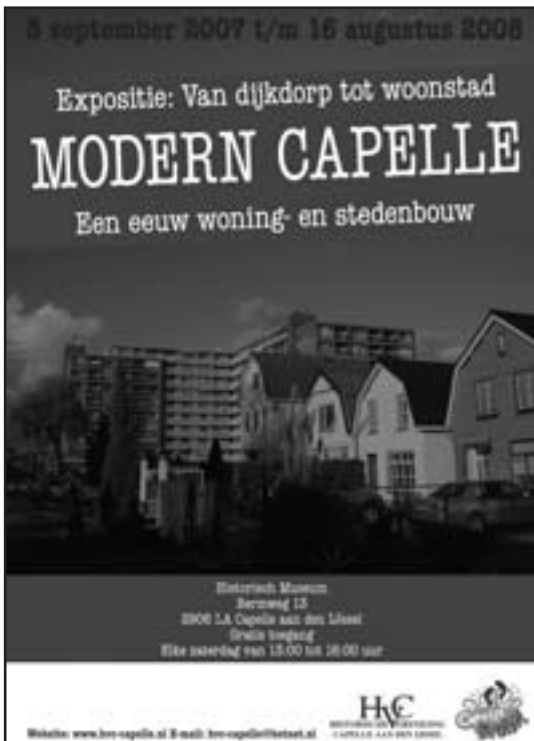
MODERN CAPELLE

In september dit jaar gaat een nieuwe HVC-expositie van start in het Historisch Museum. Op Open Monumentendag 8 september 2007 wordt overal in het land aandacht besteed aan het thema Moderne Monumenten'. Wat Capelle betreft willen wij hieraan een geheel eigen interpretatie geven onder de titel: MODERN CAPELLE van dijkdorp tot woonstad.

De geschiedenis van Capelle aan den IJssel sinds zijn ontstaan in 1200 had tot aan de 2e wereldoorlog een rustig verloop als dijkdorp, met een kleine 5000 inwoners die hun bestaan vonden in visserij, binnenvaart, nijverheid, industrie, veeteelt en tuinbouw.

Vandaag, ruim 60 jaar later, spreken we over een moderne woonstad met 66.000 inwoners. We zien dus pas na 1945 een explosieve stadsontwikkeling op gang komen.

Zoals overal werden, onder druk van de woningnood, ook in de Rotterdamse regio grote hoeveelheden woningen en voorzienende gebouwen uit de grond gestampt. Aanvankelijk met traditionele bouwmethoden, maar 10 jaar later steeds meer ook met verregaand geïndustrialiseerde bouwsystemen.

8 september 2007 t/m 16 augustus 2008

Expositie: Van dijkdorp tot woonstad

MODERN CAPELLE

Een eeuw woning- en stedenbouw

Historisch Museum
Bermweg 13
2900 LA Capelle aan den IJssel
Gratis toegang
Elke zaterdag van 13.00 tot 20.00 uur

Website: www.hvc-capelle.nl E-mail: hvc-capelle@hetnet.nl

HVC
HISTORISCH VERBODEN
CAPELLE AAN DEN IJSEL

De ontwikkeling van de volkswoning- en stedenbouw is door de jaren heen altijd de drager geweest van de ruimtelijke ordening: (sociale) woningaantallen waren jarenlang een bepalende factor. Daarom is dit gegeven als leidraad voor de expositie gekozen.

Wel kijken we een eeuw terug naar het moment dat de woningwet in 1901 in werking trad. Hierdoor werd een einde gemaakt aan mensonterende en ongezonde woon- en leefomstandigheden waarin heel veel mensen toen verkeerden. Daarom geven we ook een beknopt beeld van het wonen in de eerste helft van de 20e eeuw, maar de nadruk ligt op de naoorlogse periode.

Arbeiderswoningen aan de 's-Gravenweg, gebouwd in 1900

De recente geschiedenis van Capelle aan den IJssel

De bedoeling is daarvan een overzicht te geven dat informatief en herkenbaar is voor alle inwoners. Een dwarsdoorsnede van de zeven verschillende woonwijken van Capelle. Aan de hand van een fotoregistratie met toelichtende tekst wordt elke wijk in beeld gebracht. Van de meest eenvoudige arbeiderswoning uit 1910 tot aan een luxe torenappartement uit 2005

Naast de woningbouw wordt zijdelings ook aandacht gegeven aan enkele andere gebouwen in de betreffende buurt. Ook worden enkele nieuwe, nog te realiseren projecten getoond.

De stedenbouwkundige ontwikkeling van Capelle wordt gekenmerkt door regelmatige strijd met grote broer Rotterdam, met als gevolg allerlei grenscorrecties en een daardoor grillig verlopende gemeentegrens. Verder valt op dat de stedenbouwkundige visie allerminst consistent was. Op diverse plaatsen is zichtbaar waar die visie is gewijzigd, bijvoorbeeld:

1e socialewoningbouw in de burg. Verloopstraat (Middelwatering - Oude Plaats), gebouwd in 1944

Omslag van hoogbouw naar laagbouw
1970: *Oostgaarde*;
Tussentijdse verhoging van de bebouwingsdichtheid
1980: *Schollevaar*;
Onuitvoerbaarheid van de geplande infrastructuur
1990: *'s-Graveland*.

Aan de hand van kaarten, tekeningen en maquettes wordt dit geïllustreerd. Doordat alle beschikbare bouwgrond binnen de gemeentegrenzen zo langzamerhand is volgebouwd is er de laatste jaren steeds meer sprake van zogenaamde inbreiding, dat wil zeggen dat verouderde woningbouwcomplexen en andere gebouwen worden gesloopt en vervangen door nieuwbouw. Om meer diversiteit in het woningbestand te bereiken betreft dit meestal koopwoningen in plaats van huurwoningen.

Maar ook worden bestaande woonblokken hergebruikt door renovatie en nieuwe aanbouw of opbouw van een extra dak-etage. Alles wordt in het werk gesteld om het bestaande grondgebied beter te benutten en te verdichten. In de wijk Middelwatering, als oudste woonwijk, zijn hiervan de meeste voorbeelden al te zien.

100 Jaar woninghistorie wordt geïllustreerd aan de hand van een 20-tal woningtypen waarvan de meeste ook in Capelle voorkomen. Van een aantal daarvan komt er een beschrijving van de woning en omgeving met plattegrondtekening, foto's en een interview met de huidige bewoner. Deze collectie zal gedurende de expositie verder worden uitgebreid, mede naar aanleiding van de reacties van bezoekers.

Enkele woningtypen:

Voor 1940: Boerderij, rug-aan-rug woning, woonhof, enkel huis, dubbel huis, dijkwoning, villa;

1945: Eerste sociale woningbouw in Middelwatering, Schenkel, Capelle-West eengezinswoning;

1955: Woningbouwcomplexen in Middelwatering en Schenkel 4 hoog portieketage;

1965: Grootschalige woningbouw in Middelwatering, Schenkel en Oostgaarde galerijflats;

*Galerijwoningen
aan de Hoeken in
Oostgaarde,
gebouwd in 1968*

1975: Kleinschalige laagbouw en middelhoog, in alle wijken, diverse typen;
1985: grote variëteit in woningtypen, ouderenhuisvesting, centraal wonen;
2007: parkeerdek-woningen, vrije kavelbouw, toren-appartementen, enz, enz.

Films

Er zullen films worden vertoond over de industriële wederopbouw in de 50-er jaren en het verdere verloop van de woningbouw daarna in enkele wijken.

Info

Er zal informatie zijn over de ontwikkelingen door de jaren heen betreffende architectuur en monumenten, bouwtechnieken, bouwmaterialen, woningplattegronden, bouwvoorschriften, enz.

Fietstochten

Er zullen diverse fietsroutes worden uitgezet langs de geëxposeerde objecten.

Lezingen

In de loop van het jaar zullen diverse lezingen en discussiebijeenkomsten worden belegd.

Andries van Wijngaarden, architect

VAN VAN CAPPELLENSTICHTING VIA MUZIEKSCHOOL NAAR VAN CAPPELLENHUIS

Op 30 juli 1891 huwden in Capelle a/d IJssel notaris Mr. Johannes Nolen Wz (*1847) en Anna Maria van Cappellen (* 1860). Anna Maria van Cappellen was enig kind van Adrianus van Cappellen Witteszn (* 1817) en Arijaantje van Cappellen (*1821). Haar vaders ouders waren Witte van Cappellen Arienszn en Anna Jongebreur; moeders ouders waren Adrianus van Cappellen Arienszoon en Sophia Bos.

De Van Capellenstichting in het begin van de vorige eeuw.

Voordat Anna Maria van Cappellen op 27 maart 1893 in Leiden aan tuberculose zou overlijden liet het echtpaar Nolen-van Cappellen op 30 december 1892 bij notaris A.C. van Wijngaarden een testament opmaken. Er zou worden opgericht *'de weldadige stichting tot oprichting en instandhouding van een oude mannen en vrouwenhuis, waaraan hij den naam geeft van 'Van Cappellenstichting' en waarvoor alsdan dit testament zal gelden als stichtingsbrief'*. Voorts onder andere *'Dat gesticht, zetel der stichting, zal ruimte moeten bevatten voor veertien verpleegden, zeven mannen en zeven vrouwen, benevens woning voor den vader en de moeder, alsmede ene regentenkamer die netjes moet worden gemeubileerd'*. Het gebouw diende te komen op de plaats van de woning en boerderij van Anna Maria's al overleden ouders op wat thans bekend is als Dorpsstraat 164 te Capelle a/d IJssel. Nadat Johannes Nolen reeds op 1 juli 1895 overleed werd de uitvoering van de wilsbeschikking in handen gelegd van diens broers Thomas, Willem, Catharinus en Augustinus Nolen, waarbij de laatste als architect het pand in neo-Hollandse renaissancestijl ontwierp.

Het bestuur kwam in handen van drie regenten, die bepaalden wie in aanmerking kwamen om in het huis te worden opgenomen en verpleegd. De voorkeur ging uit naar personen geboortig uit Capelle, vervolgens die uit Nieuwerkerk en daarna die uit Krimpen a/d IJssel. Voor de eerste keer werden benoemd Drs. Thomas Nolen, docent Nederlands, voorzitter, Dirk Bakker, burgemeester van Capelle a/d IJssel, lid, en Mr. Pieter Julius van Wijngaarden, candidaat-notaris, secretaris-penningmeester.

In 1896 werden bestek en voorwaarden uitgegeven voor *'het maken van een gesticht tot huisvesting van bejaarde lieden te Capelle aan den IJssel'*. Eind 1898 kwam het gebouw (inclusief een centrale verwarming !) gereed, waarna het tehuis per 1 januari 1899 officieel in gebruik werd genomen. Wanneer precies de eerste bejaarden er hun intrek in namen – de vrouwen huïden in de rechter vleugel, de mannen links – is niet bekend.

In de zestiger jaren van de twintigste eeuw kreeg men nieuwe inzichten in de bejaardenzorg. Er werden nieuwe wetten van kracht betreffende de armenzorg van bejaarden en de bejaardenhuisvesting. Daarmee voldeed het huis niet meer aan de nieuwe eisen, zodat werd besloten het huis te sluiten. In augustus 1973 woonden er nog 12 bejaarden, die werden overgeplaatst naar het nieuwe complex 'de Roo van Capelle'. De laatste verhuisde op 20 oktober 1973, waar zij nog een jaar door de Van Cappellen Stichting werden begeleid.

Door sluiting van het tehuis aan de Dorpsstraat kwam het doel van de stichting te vervallen. Bij Koninklijk Besluit van 3 mei 1976 werd toestemming verleend de doelstelling van de stichting uit te breiden, zodat nu ook andere sociale, culturele en algemene belangen konden worden behartigd.

Het gebouw werd sindsdien door diverse groeperingen gebruikt: Stichting Bejaardenwerk, de Protestants Interkerkelijke Stichting voor Gezinsverzorging, het Protestants Interkerkelijk Centrum voor Maatschappelijk Werk 'Lek en IJssel' en de Stichting Zuidplas. In 1976 werd het gebouw door de gemeente Capelle a/d IJssel aangekocht, waarna het in 1978-1979 grondig werd gerestaureerd en aangepast aan de wensen van de Capelse Muziekschool, waarbij o.a. in de linker vleugel een aula werd gecreëerd. Per 27 maart 1980 kreeg de Muziekschool de beschikking over alle ruimten, met uitzondering van de

Regentenkamer, die in zijn oorspronkelijke staat gehandhaafd moest blijven. Echter, ook inzichten en eisen t.a.v. muziekonderwijs veranderen en na verloop van tijd voldeden de ruimten niet meer. In mei 1999 verhuisde de Muziekschool naar het toen nieuwgebouwde ISALA-theater. In juli 1998 was het gebouw met de daarbij behorende Regentenkamer vanwege dat *'het pand in hoge mate van stedenbouwkundige belang is vanwege de beeldbepalende situering in de oude dorpskern van Capelle aan den IJssel'* al aangemerkt als Rijksmonument. De rode beuk op de binnenplaats werd opgenomen in het register van 'Monumentale Bomen' zoals dat is opgesteld door de Bomenstichting. Sindsdien werd het monumentale gebouw slechts af en toe gebruikt voor culturele activiteiten; wat er uiteindelijk mee zou gaan gebeuren bleef onduidelijk. De politiek wist er niet zo goed raad mee, terwijl het gebouw leed aan groot achterstallig onderhoud.

In september 2000 gaf de gemeente aan dat naar een nieuwe bestemming werd gezocht. Uitgangspunt was een kleinschalige horecagelegenheid gekoppeld aan een aantal culturele activiteiten. Onder druk van de bewoners van de Oude Kern formuleerde het college van B&W op 6 december 2000 een programma van eisen met betrekking tot de toekomstige bestemming van het pand. De belangrijkste eisen waren: restauratie van het pand, (zo veel mogelijk) ruimte voor cultuur, zo mogelijk een trouwzaal. Kleinschalige horecagelegenheid kwam te vervallen. En dit alles diende voor de gemeente Capelle volstrekt budgettair neutraal te blijven. Gegadigden dienden uiterlijk 31 januari hun bedrijfsplannen in te dienen.

De twaalf plannen werden in maart 2001 door het extern adviesbureau Honkoop Bouwmanagement Finance BV te Capelle aan den IJssel beoordeeld, waarna door de gemeente 'Dorpsstraat 164, een renaissance' werd uitverkoren. Dat plan was opgesteld door Bureau Maximum en de 'Stichting Dorpsstraat 164 i.o.'. Onmiddellijk togen diverse werkgroepen aan het werk met de verwachting dat medio 2003 gestart zou kunnen worden met de restauratie en de aanpassingen, die naar verwachting een jaar zouden vergen.

De regentemkamer

De eigendomsstructuur werd gewijzigd. Het pand is nu eigendom van Rijksmonument Dorpsstraat 164 BV, met als aandeelhouders Maximum Invest, de gemeente Capelle a/d IJssel (een minderheid) en de Vereniging Oude Kern. De gemeente is prioriteits-aandeelhouder, waarmee op afstand bestuurlijke invloed kan worden uitgeoefend op benoeming, ontslag en schorsing van bestuursleden en commissarissen. Ook de Vereniging Oude Kern heeft een prioriteitsaandeel, dat zeggenschap geeft op de toetsing van het gebruik van het gebouw – door derden – aan het vigerende bestemmingsplan.

De in maart 2004 opgerichte Stichting Cultuur aan de Dorpsstraat, voortgekomen uit de Stichting Dorpsstraat 164 i.o, zal bij de exploitatie van het pand een belangrijke rol gaan spelen. Zij dient statutair (o.a.) het voor de gemeenschap creëren, behouden, in standhouden en ter beschikking stellen van een trouwlocatie, de Regentenkamer, en (buiten) ruimte ten behoeven van kunst en cultuur; daarnaast het organiseren van culturele activiteiten in samenspraak met het Capelse culturele veld. Het bestuur van de stichting bestaat uit: Theo Smit (voorzitter), Henk van Eijken (secretaris/penningmeester), Jose Klaassen, Wim de Bruin, Paul van den Eijnden en Elzo Niemeijer (ambtenaar cultuur van de gemeente).

Het duurde tenslotte tot 2005 voordat alle hordes op het vlak van ontwerpen, vergunningen, financiering, fiscale constructies, verwijdering van asbest, enz. waren genomen en Hermes Bouwonderneming te Bergschenhoek aan de slag kon. Wanneer u dit leest is de restauratie van het Van Cappellenhuis - zo heet het nu - gereed. De gehele rechtervleugel is verhuurd aan Maximum, de hoofdhuurder van het pand. Daarnaast zal een ruimte verhuurd gaan worden als kunstgalerie. Verder is er de als trouwzaal ingerichte Van Cappellenzaal, en een beeldentuin die tijdens kantooruren vrij toegankelijk is. De Regentenkamer is na een door de Van Cappellen Stichting gesponsorde grondige restauratie in de oude luister hersteld, waarbij alle oude voorwerpen (nog steeds eigendom van deze stichting) hun plaats in de vitrines en aan de muren hebben teruggekregen.

In de Van Cappellenzaal (en zelfs in fraaie de tuin) zijn reeds enkele huwelijken gesloten. Deze zaal wordt tevens verhuurd voor zakelijke en culture-

De Van Capellenstichting in de steigers tijdens de restauratie.

le gebruik zoals vergaderingen, lezingen, kamerconcerten, zakelijke- en privé bijeenkomsten, waarbij gedifferentieerde tarieven worden gehanteerd. Vrijwilligers van de HVC hebben onder professionele leiding de gordijnen van de Regentenkamer gerestaureerd en de her-inrichting verzorgd. De HVC is officieel aangesteld als conservator van de Regentenkamer, waarbij vanaf oktober a.s. elke eerste zaterdag van de maand van 13.00 tot 16.00 uur door vrijwilligers gratis rondleidingen zullen worden verzorgd.

Het Van Cappellenhuis (www.vancappellenhuis.nl) is inmiddels in gebruik, maar de officiële opening vindt plaats op zaterdag 8 september, Open monumentendag. Alle betrokken partijen zijn zeer gelukkig met het resultaat. Er staat nu in de Oude Kern op de dijk een pronkjuweel, waarbij allen zich zullen inspannen dit Rijksmonument een derde leven te geven en voor de toekomst te behouden.

Op de woensdagen 12, 19 en 26 september 2007 om 19.00 uur worden drie verschillende lezingen gehouden, waarin een beeld wordt geschetst van de geschiedenis, de groei en de ontwikkeling van Capelle, met als hoogtepunt de historie van het onlangs gerestaureerde rijksmonument Van Cappellenhuis en de daarin gevestigde Regentenkamer. De toegang is gratis.

Op zaterdag 15 september organiseert de HVC van 10.00 tot 16.00 uur rondleidingen door het nieuwe pand. U bent van harte welkom !

Henk van Eijken

WIL VAN KOOLJ-SEINSTRAS ONTMOET TWEË BUURMEISJES

De Kerklaan werd vroeger een deftige laan gevonden. Hij liep van de Dorpskerk naar de 's Gravenweg en kruiste daarbij de spoorlijn. Er stonden mooie, villa-achtige huizen aan.

Tegenover de kerk woonde de "bovenmeester". Dat huis staat er nog, maar waar de oude school is geweest en later de brandweerkazerne zijn twee moderne huizen gebouwd.

De latere lagere school nummer 1, waar de heer Cupedo de scepter zwaaide, lag net om de hoek. Veel oudere Capellenaren hebben herinneringen aan die plek, maar hij is nu verdwenen.

Het huis van dokter Zandbergen staat er nog. In gedachten zien we daar Sjaan Terlouw de koperen kloppers poetsen tot ze blonken als goud! Er tegenover

Gezicht op de Kercklaan in het jaar 1980

woonde de dominee van de Dorpskerk. Achter diens huis was een boomgaard met als afscheiding langs de sloot een oude, gemetselde muur. Ook dat huis is afgebroken en vervangen door een modernere woning. Maar het huis met het torentje, waar burgemeester van Dijk woonde en later de notaris, is bewaard gebleven. In die tijd waren daarachter de landerijen van boer Den Hollander. Er tegenover stond ook een boerderij, van de familie Jongebreur. Nu zijn er alleen nog de twee daggelderswoningen van over, waarvan één huis is gemaakt. Verder was er geen bebouwing aan de linkerkant. We halen herinneringen op met twee dames die hun jeugd doorbrachten aan de Kerklaan.

Het zijn Janny Otterspeer, die in 1934 is geboren op nummer 56, en Nelie Maaskant, die op tweejarige leeftijd naast haar kwam wonen op nummer 54. Het zijn twee huizen onder een kap, die er nog staan. Het waren huurhuizen en de huisbaas woonde in Delft. Het onderhoud liet veel te wensen over en pas na lang aandringen kon er een likje verf af! Beneden was een kamer-en-suite en een keuken, boven drie slaapkamers, een met een balkon en een met een plat. Janny had de mooie kamer met balkon. Een badkamer had in die tijd nog bijna niemand. Het waren mooie, ruime huizen, aan de achterkant met openslaande deuren. Dat was in de winter bitter koud met de noord-oosten wind die van over de weilanden kwam aangestormd! Jannie's vader plaatste dan voorzetrampen tegen de deuren en 's avonds aan de buitenkant nog een rietmat, en nog konden de twee kachels het nauwelijks warm stoken en lag het ijs in de gootsteen. Je keek over de velden tot aan de toren van de Moordrechtse tapijtfabriek en aan de voorkant zag je de lichtreclame van Van Nelle op het Rotterdamse Witte Huis. Ook zag je de trein door de polders rijden op weg naar het Maasstation, of naar Gouda.

In het laatste oorlogsjaar werden de vaders en zonen opgeroepen om mee te helpen kaden op te werpen langs de weg; de weilanden werden onder water gezet, zodat er geen vliegtuigen op zouden kunnen landen. Omdat het die winter ook hard vroom kon er voor de deur geschaatst worden.

Beiden weten nog goed hoe fijn je op de Kerklaan kon spelen. Er was nog weinig verkeer. Behalve fietsen en de paard-en-wagens van de bakker en de schillenboer kwam er niets langs. Rolschaatsen was er geweldig, want het wegdek was geasfalteerd. Maar ook tolleren en touwtje springen waren favoriet. Er waren genoeg kinderen om mee te spelen. Ook kinderen die na het bombardement op Rotterdam met hun ouders naar Capelle waren gevlucht en een huis aan de Kerklaan hadden gevonden.

Hun moeders deden boodschappen in de buurt: koekjes bij bakker Van de Linden, brood bij bakker Koppenol, vlees bij slager Snoei, groenten bij groenteboer Van der Kraan, en de rest bij kruidenier Den Toom. Bij elkaar op de koffie gingen die moeders niet zoveel, het bleef bij een praatje over de heg.

En dan naar school! Die was dichtbij. Donkere lokalen met kleine schoolbanken en een inktpotje dat met een schuifje werd afgesloten. In je kastje het leesplankje. Een schoolplein met een hek ervoor, een lieve juffrouw en een strenge bovenmeester. Er was maar één werkster om het hele gebouw schoon te maken; daar kijken de twee dames bedenkelijk bij.

In het laatste oorlogsjaar hadden Duitse soldaten twee lokalen gevorderd om in te bivakkeren, hun paarden stonden op het schoolplein. Een paar lokalen werden nog even gebruikt en daartoe verwarmd met grote, zwarte kachels waarvan de

*De dubbele
woning aan de
Kerklaan 54 en
56.*

pijpen door het hele lokaal liepen en verdwenen in een schoorsteengat in de muur. Toen stopte het onderwijs.

Na de oorlog gingen Janny en Nelie naar een school in de stad. Bij heel slecht weer met de bus, die zijn beginhalte had naast de kerk. Maar meestal op de fiets, in regen en wind. Ze fietsten dan de Kerklaan af, langs het station, en aan het eind linksaf de 's Gravenweg op. Dat waren jaren waarin de wereld wat groter werd, ze leerden andere mensen kennen en ze zagen elkaar minder, al bleven ze wel naast elkaar wonen.

In 1960 werd Janny Otterspeer mevrouw Van Berkel en ze verliet het ouderlijk huis.

In 1961 werd Nelie Maaskant mevrouw Benard, maar zij bleef vanwege de woningnood op nummer 54 inwonen. Nog maar enkele jaren geleden is zij verhuisd naar elders in Capelle.

Zo heeft ze de hele metamorfose van de Kerklaan, het land van haar jeugd, met lede ogen aangezien.

Eerst verdween het vrije uitzicht aan de voorkant en werden er in hoog tempo huizen gebouwd, daarna klonken de heimachines ook aan de achterkant. Er werd een singel gegraven. Veel nieuwe gezichten verschenen in de winkels. Na nummer 68 werden de bestaande huizen gesloopt voor de bouw van bejaardenwoningen. Maar het ergst vonden de beide dames dat er werd gebouwd dwars op de Kerklaan, zodat je niet meer rechtstreeks naar de 's Gravenweg kon gaan en een deel van de laan voorgoed verdween.

Nog maar weinig herinnert er nu aan het verleden. Natuurlijk zien ze ook de vele voordelen. Boodschappen doen in de Koperwiek is gemakkelijk en dichtbij. Je kunt met de metro overal heen. Als je oud wordt zijn er talloze voorzieningen, maar toch...

Wanneer je al die gebouwen ziet, dicht op elkaar, en het drukke verkeer, dan moet je soms even terugdenken aan het weidse uitzicht en de stilte van die oude Kerklaan!

Wil van Kooij-Seinstra

TITEL DIE DE LADING DEKT ! INTEKENACTIE VERLENGD!

Na lang wikken en wegen heeft de HVC-werkgroep Boerderijen de knoop doorgehakt. Het boek over het Capelse boerenverleden, dat in november a.s. zal verschijnen, krijgt als naam: **'Het Boeren erfgoed van Capelle aan den IJssel'**. Met deze naam wordt volledig recht gedaan aan de inhoud. In 320 pagina's formaat A4 en vergezeld door zo'n 350 soms heel oude foto's passeert de gehele agrarische geschiedenis van ons dorp de revue.

Het begint omstreeks het jaar 1100 met het inpolderen van de moerasgronden langs de rivier, die later de naam Hollandsche IJssel zou krijgen. Dat inpolderen is aan strikte regels gebonden, waarvoor een bestuur vereist is. Hoe zo'n bestuur is samengesteld en functioneert, wordt uitgebreid belicht. In de ontgonnen polders worden in de loop der tijd de houten werkketen, neergezet door de polderwerkers, vervangen door de eerste stenen boerderijen. Het is Hans Bolkestein die de inrichting van de agrarische samenleving geheel voor zijn rekening heeft genomen.

Daarna is het tijd voor een tocht langs de 77 boerderijen, die het Capelle van omstreeks 1920 telde. Frans van Es voert u eerst langs 'oude paden', te weten Schielands Hoge Zeedijk en de 's-Gravenweg, waarna deze tocht wordt voortgezet in de in 1874 drooggevalle polder Prins Alexander. Na de Bermweg, van het ene gemaal naar het andere, volgen de Capelseweg en de Hoofdweg. Eindpunt is de boerderij Zevenkamp, daar waar nu de Algemene Begraafplaats 'Schollebaar' ligt.

Is dit aantal van 77 exact? Neen, bij het bestuderen van het bevolkingsregister van onze gemeente bleek, dat er met name langs de 's-Gravenweg in de periode 1839 - 1940, nog op tal van andere plaatsen is geboerd. Die bedoeningen waren echter rond 1920 al afgebroken of het boeren was er gestaakt.

Tussen de beschreven boerderijen, die alle van een bewonersoverzicht zijn voorzien, zijn enkele bijdragen van Pieter Breedijk opgenomen. Hij beschrijft o.a. zijn leven op Veldzicht, waar hij in 1949 introuwde. Als oud-voorzitter belicht hij tevens de rol van de Rabobank voor de boerenstand en vertelt hij hoe kaas wordt gemaakt.

Paul Weyling is verantwoordelijk voor de eveneens tussen de boerderijen geplaatste interviews. Verhalen van direct betrokkenen, die de sfeer ademen van het landleven, waaraan voor allen door de stadsuitbreiding een einde kwam. De emoties die dit losmaakt vallen echt in de categorie 'met een lach en een traan'. De succesvolle intekenactie voor dit boek van begin juli heeft het bestuur van de HVC in overleg met AVW Vakpers doen besluiten de oplage te vergroten en degenen, die aanvankelijk te laat waren nogmaals, nu tot uiterlijk 8 september a.s., in staat te stellen voor € 16,75 per stuk in te tekenen. Dit kan gebeuren door te bellen naar 010-4500883, via de website van de vereniging : www.hvc-capelle.nl of via het bestelformulier te verkrijgen in het historisch museum. Na genoemde datum betaalt u, evenals straks in de boekhandel, € 19,75 per stuk.

Op de volgende pagina's twee (verkleinde) pagina's uit de eerste drukproef.

15 Wilhelminastraat 1

Adres: Wilhelminastraat 1

Bouwjaar: 1745

Einde boerenbedrijf: 1959

Bestemming: afgebroken 1959

Agrarische bewoners:

Gerrit van der Graaf -1845

Cornelis Klomp 1845-1852

Ernst Hogendoorn 1852-1856

Cornelis Hoogendijk

1856-1910

Gebr. Otto & Ernst

Hoogendijk 1910-1911

Ernst Hoogendijk & Lambertus

Hoogendoorn 1911-1920

Wed. Ottolina M. Kool-

Hoogendijk en kinderen

1920-1923

Gebr. Leendert C. & Marius

O. Kool 1923-1959

Deze uit 1745 daterende boerderij werd het laatst bewoond door de familie Kool, die hier in 1959 vertrok.

Aan het einde van de stoep naast het oude gemeentehuis stond de van oorsprong grootste boerderij van Capelle aan den IJssel. In 1744 kocht steenbakker Arij Willemsz Lans van de toenmalige eigenaar van het Slot een fiks aantal percelen weiland en een oud pand, waarbij hij zich verplichtte dit oude pand voor februari 1746 af te breken en te vervangen door een nieuwe boerderij.

Rond 1850 was deze hoeve het eigendom van zijn invloedrijke achterneef Otto Hoogendijk, aanvankelijk secretaris en later de eerste door de Kroon benoemde burgemeester van ons dorp. Hij bevestigde zijn voorname positie met de aankoop van een behoorlijk aantal kavels van de in 1874 drooggevalven polder Prins Alexander. De dagelijkse leiding van de boerderij lag in handen van zijn (buitenechtelijke) zoon Cornelis. Deze gaf kort voor zijn dood opdracht tot het slopen van een oude wagenshuur en een hooiberg bij de woning aan de 's-Gravenweg, waar nu restaurant De Dorsvlegel is gevestigd (nr. 29). Deze kleine bedoening was overgenomen van de erven Thomas Buijs en zou in het voorjaar van 1900 door Otto, zijn oudste zoon, worden betrokken.

De plotselinge dood van Cornelis Hoogendijk deed Otto echter besluiten voorlopig bij zijn moeder te blijven. De voor hem bestemde boerenwoning kreeg in de persoon van Maarten Markus al snel een pachter. Pas in 1911, een

klein jaar na de dood van zijn moeder, verhuisde Otto naar de 's-Gravenweg. Zijn jongere broer Ernst bleef, samen met een neef en diens gezin, als boer op de ouderlijke hoeve achter. Toen deze neef in 1920 vertrok en hun oudste zuster Ottolina Margaretha, weduwe van Cornelis Kool, met haar kinderen uit Gouderak naar de Oude Plaats terugkeerde, trok Ernst bij Otto in.

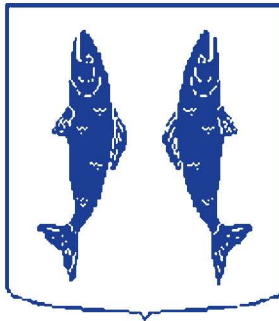
De oude boerderij op de hoek van de Wilhelminastraat en de Raadhuisstraat viel in het voorjaar van 1959 ten prooi aan de uitbreiding die aan de nieuwbouw van de wijk Middelwatering voorafging. Lizebeth, Lien, Leen en Marius Kool, de laatste bewoners, betrokken toen een eenvoudige woning naast de hoeve van hun inmiddels overleden ooms.

De eerste werkzaamheden om de landerijen achter deze boerderij bouwrijp te maken zijn inmiddels gestart.

De Capelse autodidact Gijs Pols gaf de achterzijde van de boerderij fraai weer.

HISTORISCHE VERENIGING CAPELLE AAN DEN IJSSEL
Secretariaat: Postbus 136, 2900 AC Capelle aan den IJssel
Redactieadres: Alexanderstraat 1, 2902 HA Capelle aan den IJssel
E-mail: bram@vanbochove.com